

Vergrijzing en verstening

Angerenstein - zuid, een woonwijk waarin je de oorsprong van het landschap nog kan terugvinden. Een parkachtige buurt op zandgrond, met grote voor – en achtertuinen. Straten met stoeptegels en waaltjes (een concessie aan het toegenomen autobezit is de versmalling van de stoepen en de aanleg van de verkeersdrempels), (grote) bomen, rododendrons, struiken. Een park voor ontmoeting, individueel - en gezamenlijk gebruik: kinderspel, familiepicknicks, voetbal, volleybaltoernooi, kuieren op een mooie pinksterdag, eendjes voeren, hond uitlaten, puber en brommertjes chill-out.

De laatste jaren verandert er iets aan het parkachtige karakter van de wijk. In vervolg op de al jarenlang bezig zijnde verbouwingen aan de huizen, worden ook de tuinen 'objecten' voor tuinarchitecten die de tuinruimtes omvormen tot een verlengstuk van de huiskamer. Bomen verdwijnen steeds meer uit het straatbeeld, en niet alleen omdat ze ziek of dood zijn. De tuin weerspiegelt daarin de tijdgeest van het moment, waarin het 'binnen' meer naar 'buiten' komt en de beschikbare ruimte moeiteloos wordt aangepast aan de wensen en behoeften van het moment.

Zo lees je op de site van een willekeurig groenvoorzieningen bureau (tja, het heet ook gelijk zo mooi): *Een tuin, die volledig past in uw leefomgeving en levensstijl. Een tuin, die er is voor uw eigen plezier en ontworpen op basis van uw eigen wensen. Met een ruimtelijke balans tussen materiaalkeuze, kleurstelling, vormgeving en bruikbaarheid. Ontworpen door een professioneel bureau, met een brede kijk op buitenruimten, gebaseerd op vele jaren ervaring met een grote verscheidenheid aan ontwerpen.*

Zo'n zin weerspiegelt de gedachten dat individuele behoeftes maakbaar zijn en dat de tuin een uithangbord is voor de eigen identiteit. En ook dat er een professioneel bureau voor nodig is om die identiteit vorm te geven.

Er vindt een verschuiving van de functie van de tuin plaats, waarbij er een zwaarder accent komt te liggen op de tuin als verlengstuk van de woon – of eetkamer, terwijl de functies die te maken hebben met natuur, ambachtelijkheid of groenbeleving wat meer op de achtergrond raken. Tuinen verworden tot buitenruimten. De tuin is meer een plek geworden om te 'loungen', te eten, jezelf in de etalage te zetten of een plek waar kinderen kunnen spelen en minder een plaats om met je vingers in de aarde het groeiproces van planten bomen en struiken te ondersteunen.

Daarnaast is er minder tijd en meer geld (althans dat was het tot voor kort, met de huidige economische crisis is het nog maar afwachten). Tuinen moeten 'instant' aan de verwachtingen voldoen, zonder dat de eigenaar veel zorgen heeft om het geheel te onderhouden. Als je op een mooie zomeravond om acht uur uit je werk komt, wil je direct met een goede kop espresso op een comfortabele tuinbank kunnen relaxen. En als de woonkamer is ontworpen door Jan de Bouvrie wil je buiten geen 'C&A-tje'. Dus bijzonder materiaal gebruik; Belgisch hardsteen, grote designpotten, langzaam groeiende olijfbomen, noem maar op.

Als ik door de straten loop zie ik steeds meer grote grijze steenvlakken, gigantische potten met daarin boomsoorten waarvan ik nog nooit gehoord heb en kiezelvlaktes als Japanse Zentuinen met rustgevende waterpartijen. Het tuinbeeld vergrijst, de borders verstenen. Ik herinner mij hoe in de jaren zeventig huizen van binnen werden aangepast aan de tijdgeest. Hoe kamers en suite werden omgetoverd tot doorzonwoningen, er zitkuilen en verlaagde plafonds werden gemaakt.

Ik zie bomen verdwijnen. Ik zie grote machines in een ochtend een halve eeuw tuingeschiedenis platslaan en binnen twee dagen een 'buitenruimte' creëren. Ik zie ook hoe met veel moeite de Juliana beek in ere wordt hersteld en hoe met grote zorgvuldigheid onderdelen van het park in oude luister worden hersteld.

Ik pleit voor vernieuwing en ontwikkeling, maar met gevoel voor de traditie. Wijken zijn geen museum, er wordt geleefd, wensen veranderen, welvaart neemt toe, functies mogen gebruikt of aangepast aan de wensen van het moment. Wel verlang ik naar verbinding van oud met nieuw, en naar verbinding tussen historie, omgeving en individuele wensen.

En, ik weet het, over smaak valt niet te twisten, maar moet dat nu echt al die grijze plateaus en potten? Een hele voortuin met stenen in visgraatmotief of puntige kiezels met een zielig olijfboompje in het midden?

Marcel de Groen